

Protokoll möte avdelningen Förerenade byggnader

Datum, tid 2010-02-25, kl. 10:00

Mötesform Netviewer, telefonmöte

Deltagare	Jan Kristensson	Chemik Lab	Norrtälje
	Jan-Olof Levin	Fenix Environmental AB	Umeå
	Märta Ländell	Vectura	Linköping
	Annette Bergelin	Geosigma	Stockholm
	Peter Olsson	Geosigma	Stockholm
	Lena Torin	Golder Associates	Göteborg
	Karin Tornberg	NIRAS	Stockholm
	Björn Norrbrand	NIRAS	Stockholm
	Anders Welin	Sweco	Stockholm
	Ann-Kristin Karlsson	WSP	Stockholm
	Bernd Geske	WSP	Linköping
	Jörgen Svensson	WSP	Linköping
	Nickan Larsson	Tyréns	Gävle
	Andreas Fredman	ALS Laboratory Group	Stockholm
	Maria Nilsson	Eurofins	Uppsala
	Joakim Thunborg	Boverket	Karlskrona
	Gunnel Emenius	Karolinska Institutet	Stockholm
	Anders Lundin	Karolinska Institutet	Stockholm
	Mathias Persson	Ramböll	Malmö

Nyheter

Avdelningen Förerenade byggnaders aktiviteter

Ann-Kristin berättade att avdelningen Förerenade byggnader kommer att presenteras på Renare marks vårmöte den 23-24 mars och att ett föreläsningsspass kommer att handla om undersökning och sanering av kulturminnesmärkta byggnader. Avdelningen Förerenade byggnader har både poster och monter på vårmötet.

Kvällen den 24 mars kommer avdelningen Förerenade byggnader att anordna ett besök till tapasrestauranten manesa i Norrköping. Alla är hjärtligt välkomna! Meddela gärna Annette om du vill komma.

Den 25 mars arrangerar avdelningen Förerenade byggnader en workshop om "Hållbara saneringar av förerenade byggnader". Denna träff kommer framför allt att bestå av diskussioner i mindre grupper. Anna Haag på Exploateringskontoret i Stockholm och Mikael Eriksson på Structor Miljöbyrå Stockholm kommer att inleda dagen med att berätta om gasverksbyggnaderna i Norra Djurgårdsstaden som ska undersökas och saneras. På eftermiddagen berättar Anette Källman på Valdemarsviks kommun, Albin Lindqvist på Söndera och Henrik Eriksson på Golder Associates om byggnaderna inom Gusums bruk som ska rivas.

Ann-Kristin informerade om de tre temamöten som avdelningen Föreerade byggnader anordnar; 4/5 Provtagningsstrategier för byggnadsmaterial, 1/9 Återanvändning av byggnadsmaterial och 1/12 Åtgärdsomöjligheter.

SGFs aktiviteter

Svenska Geotekniska Föreningen (SGF) kommer inom kort att publicera rapporten "Föreerade byggnader, provtagning och riskbedömning". Det är samma rapport som publicerades under 2009, men nu omarbetad i SGFs format.

Den 25-26 maj arrangerar SGF en kurs om föreerade byggnader. Kursen har fokus på provtagningsmetoder, men tar även upp inventering, riskbedömning, åtgärder och myndigheternas syn på föreerade byggnader. Sista anmälningsdag är den 23 april. Läs mer på www.sgf.net.

Hemsidan www.foreeradebyggnader.se

Hemsidan www.foreeradebyggnader.se har fått ett ändrat utseende och innehåll. Hemsidan togs fram inom ramen för SGFs senaste utvecklingsprojekt om föreerade byggnader. Nu kommer hemsidan att innehålla information om provtagningsutrustning, analyser, åtgärdstekniker, genomförda undersökningar och saneringar, genomförda och pågående utvecklingsprojekt, omhändertagande, rivning, återvinning, kontaktlista, checklistor och ett diskussionsforum. Gå in på hemsidan för att läsa mer om finansiering, nyheter m.m.

SWESIAQs aktiviteter

SWESIAQ har ett kombinerat vårseminarium och årsmöte den 15 april. Läs mer på www.swesiaq.se.

Rikt-, gräns-, och jämförvärden och bakgrundshalter i inomhusluft

Ann-Kristin inledde temadiskussionen med att ta upp några exempel för att poängtera vikten av att stämma av vilka rapporteringsgränser som gäller och att man diskuterar provtagningsmetoder m.m. innan luftprovtagning utförs. Frågan ställdes om det är någon som känner till vilka bakgrundshalter som finns av PAH i inomhusluft.

Jan-Olof berättade att han under 10 års tid har gjort mätningar i Naturvårdsverkets projekt HÄMI (Hälsorelaterad miljöövervakning). Från dessa provtagningar är det inte ovanligt att uppmätt halt av bens(a)pyren i inomhusluft är högre än den referenskoncentration som används som underlag till Naturvårdsverkets riktvärden för jord ($0,000011 \mu\text{g}/\text{m}^3$).

Miljökvalitetsmålet för bens(a)pyren är att år 2015 ska årsmedelvärdet understiga $0,3 \text{ ng}/\text{m}^3$ (www.naturvardsverket.se). Miljökvalitetsmålet är därmed högre än den referenskoncentrationen som ofta används i hälsosikbedömningar för föreerade områden. Deltagarna på mötet höll med om att det bör utredas vilken halt som medför en förhöjd hälsorisk för både arbets- och boendemiljö.

Joakim berättade om Boverkets projekt BETSI, där bl.a mätningar har utförts av TVOC, kvävedioxid och formaldehyd. Boverket kommer att ge ut rapporter inom de närmaste månaderna med mer information om BETSI-projektet.

Nätverket Renare Mark

Deltagarna kunde konstatera att det är svårt att utföra hälsoriskbedömningar när det för många ämnen saknas några lämpliga riktvärden för luft. Lena poängterade även svårigheten i att uttala sig om risker när byggnaden ska byggas om och förhållandena avseende ventilation, temperatur, rumsindelning m.m. kommer att se helt annorlunda ut efter ombyggnationen. Det är svårt att utföra en hälsoriskbedömning baserat på uppmätt halt i luft när många faktorer kommer att ändras.

Gunnel berättade att Arbets- och miljömedicin sällan utför hälsoriskbedömningar av t.ex. genotoxiska ämnen, utan de bedömer ofta hälsoeffekter, som t.,ex. astma och andra luftvägsproblem.

Andreas berättade att de får många förfrågningar om analyser av klorkloväten. Det är många gamla kemtvättar etc. som undersöks. Frågan kom upp om det har gjorts några undersökningar av vilka bakgrundshalter som finns av klorerade kolväten i inomhusluft. Lena berättade att USEPA har en stor databas med resultat från porlufts- och inomhusluftsmätningar (EPA's vapor intrusive database). Jan-Olof känner inte till några svenska studier om bakgrundshalter av klorerade kolväten. Jan sa att man sällan hittar klorerade kolväten i de VOC-mätningar som utförs i bostäder.

Sammanfattningsvis kunde deltagarna konstatera att det behövs vidareutveckling av riskbedömningsmetodiken för förorenade byggnader. Experter bör komma fram till vilka halter av olika ämnen som medför en förhöjd hälsorisk. Likaså behövs vägledningsmaterial om hur kontrollprogram bör upprättas för att kontrollera inomhusluften efter genomförd sanering.

Nästa möte

Nästa temamöte blir den 4 maj kl 10. Vi kommer då att diskutera provtagningsstrategier och -metoder för byggnadsmaterial.

Ann-Kristin Karlsson
Samordnare i nätverket Förorenade byggnader